

Kodėl atsisakome lito?

" Mindaugo pamąstymai internete dar 2005 - ais apie lito atsisakymą"

Kaistant diskusijoms dėl lito atsisakymo, kyla nemažai eretiškų minčių. Ar Lietuvai naudinga atsisakyti dar vieno nepriklausomybės sveto ir įsivesti sąjunginę valiutą – eurą? Valdžios ir bankų koridoriuose ir kabinetuose optimistinė euforija, euro įvedimas – tik laiko klausimas. Žiniasklaidoje taip pat tik pasisakymai, kuriuose džiaugiamasi artėjančiu eurų cunamiu.

Tačiau verslo kuluaruose, gatvėse ir skveruose tokios euforijos nesimato.

Tad gal mums euras nereikalingas?

Pabandyčiau suabejoti keliais valdžios ir bankininkų skleidžiamais mitais apie euro naudą. Beje, šie mitai turi pagrindą: Europos Komisija taip akcentavo vieningos valiutos privalumus:

- sumažės valiutos ketimo kaštai keliaujant ar užsiimant verslu ES,
- dings rizika ir neapibrėžtumai, susiję su valiutų svyravimu,
- bus galimybė geriau palyginti kainas skirtingose valstybėse narėse.

Pirmas mitas. Nereikės keisti litų į eurus keliaujant, atsiskaitant. Bankams nebemokėsime jokių komisinių.

Tačiau kiek žmonių per metus vykdo šias operacijas, kiek įmonių atsiskaitymams naudoja tik eurus? Tikrai ne trys milijonai. Nemokėdami Lietuvos bankams, mokėsime kaimyniniams. Juk euro nebus įsivedę nei latviai, nei lenkai, nei rusai. Vykdami Lenkijon vėl mainysime „savo“, eurus į zlotus, keliaudami Latvijon - į latus. Nepriims „mūsų“ eurų ir anglai, danai, švedai, kur tikrai daug mūsų tautiečių ir dirba, ir turi verslo ryšius.

O kas dėl bankų, tai labai jau įtartina, kad agituodami už eurą, bankai agituos už savo pajamų sumažinimą. Deja, valstybių, įsivedusių eurą, patirtis rodo, kad bankai kai kur paslaugų įkainius padidino iki 55 procentų!?

Antras mitas. Kainos dėl euro įvedimo nekils.

Šį mitą paneigti lengviausia, nes visose eurą įsivedusiose šalyse kainos pakilo ženkliai. Ir nepadės jokie saugikliai. Jau dabar didžiųjų prekybos centrų vadovai suokia, kad kainos apvalinant į eurus nekils. Tačiau kodėl jie baiminasi, kad pereinamuoju laikotarpiu, t.y. atsiskaitant abiejomis valiutomis, patirs šimtatūkstantinius nuostolius. Tik naivuolis gali patikėti, kad prekybininkai nuostolius nesistengs kompensuoti. O kokių būdu - tai jau niekam ne paslaptis.

Trečias mitas. Rizika dėl valiutų svyravimų.

Ir tai nesunku paneigti. Lietuvoje, esant valiutų tarybai, litas ir dabar „prižiūstas“ prie euro. Vadinasi, nėra ir jokios rizikos, kad, pasikeitus euro kursui, keisis ir lito padėtis.

Deja, šis, anot Europos Komisijos, „privalumas“ gali suveikti ir neigiamai.

Žymūs Europos ekonomistai baiminasi, kad euro zonai kyla ir pavojai dėl lėtai vykstančių pensijų ir darbo santykių reformų Vokietijoje ir kai kuriose kitose šalyse. Dėl šios priežasties euro vertė gali smukti ir tai labai neigiamai paveiks Lietuvos ekonomiką. Kaip tik šiuo metu mes turime valiutų tarybą, kaip gerą saugiklį. Didelės ekonominės krizės atveju litą būtų galima nesunkiai „atrišti“ nuo euro. O ką darysim, kai turėsime tik sąjunginę valiutą? Negi vėl spausdinsime litus?

Ketvirtas mitas. Įvedus eurą, padidės darbo jėgos kaina.

Tad kodėl dabar kyla darbo jėgos kaina? Didžiausią įtaką jai ir toliau turės migracija, kvalifikacijos kilimas, produktyvumas, o ne tai, kokia valiuta bus Lietuvoje. Juk ir panašioje dydžiu šalyje Airijoje, įstojus jai į ES, darbo užmokesčio tarifas per pirmus metus pakilo 20-35 procentų.

Penktas mitas. Augs prekyba ir didės investicijos.

Šį argumentą daugelis eurozonos fanatikų laiko pagrindiniu. Tačiau investicijos labiausiai priklauso nuo palankių sąlygų verslui sudarymo, mokesčių dydžio, palūkanų. Beje, palūkanos jau dabar yra vienos mažiausių Europoje.

Tad kur tie argumentai atsisakyti lito?

Mindaugas